

Bostadsutskottets betänkande

1984/85:22

om anslag till lokala skattemyndigheterna och
kronofogdemyndigheterna m. m. (prop. 1984/85:100 delvis)

Sammanfattning

I betänkandet behandlas vad i budgetpropositionen föreslagits om anslag till lokala skattemyndigheterna och till kronofogdemyndigheterna jämte fem motioner.

I fråga om kronofogdemyndigheterna behandlar och avstyrker utskottet motioner om kronofogdemyndigheternas struktur, resurstilldelningen till kronofogdedistriktet samt effektivare indrivning av obetalda reavinster.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om anslag till kronofogdemyndigheterna.

Även i vad avser anslag till lokala skattemyndigheterna tillstyrks regeringsförslaget. I sammanhanget avslås två motioner (c) och (fp) om minskat anslag till den del anslaget avser administrationskostnaderna för fastighetsskatten.

Till betänkandet har fogats fyra reservationer.

1 Propositionen

Regeringen har i proposition 1984/85:100 bilaga 9 (finansdepartementet) under B 2 och B 3 föreslagit riksdagen att för budgetåret 1985/86 under sjunde huvudtiteln anvisa

1. till Lokala skattemyndigheterna ett förslagsanslag av 838 492 000 kr.,
2. till Kronofogdemyndigheterna ett förslagsanslag av 551 539 000 kr.

2 Motionerna

I detta sammanhang behandlar utskottet motionerna 1984/85:

470 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari såvitt nu är i fråga hemställs

5. att förslag om skärpt lagstiftning mot fastighetsspekulation och indrivning av ej betalda reavinster snarast bör föreläggas riksdagen (yrkandet i vad avser lagstiftning mot fastighetsspekulation behandlas i betänkande BoU 1984/85:12),

1473 av Jan Hyttring och Bertil Jonasson (båda c) vari hemställs

1. att riksdagen beslutar att endast nettoeffekten 5,4 milj. kr. skall inbesparas i kronofogdemyndigheternas anslag,

2. att riksdagen beslutar att länsstyrelserna skall fördela anslagen till sina egna kronofogdedistrikt,

2145 av Börje Hörnlund (c) vari hemställs att riksdagen beslutar uttala att den decentraliserade strukturen inom kronofogdemyndigheten upprätthålls.

2152 av Kjell Mattsson m. fl. (c) vari såvitt nu är i fråga hemställs

3. att riksdagen beslutar att under anslaget B 2 i bilaga 9 anvisa ett med 7,2 milj. kr. sänkt anslag på 831 292 000 kr.,

2297 av Bengt Westerberg m. fl. (fp) vari — med hänvisning till motion 1984/85:2295 — hemställs att riksdagen till lokala skattemyndigheterna för budgetåret 1985/86 anvisar ett i förhållande till regeringens förslag med 7 200 000 kr. minskat anslag.

3 Yttrande

Bostadsutskottet har från skatteutskottet inhämtat yttrande om skatteförvaltningen och kronofogdemyndigheterna (SkU 1984/85:4 y). Yttrandet har som bilaga fogats till betänkande BoU 1984/85:21.

4 Utskottet

4.1 Kronofogdemyndigheterna

Kronofogdemyndigheternas verksamhet avser dels det allmännas fordringar för skatter, böter och allmänna avgifter m. m., dels ärenden som anhängiggörs av enskilda rättsägare. Den förra ärendegruppen utgör en dominerande del av verksamheten.

För den exekutiva verksamheten är landet indelat i kronfogdedistrikt. Antalet distrikt uppgår till 81. I varje distrikt finns en kronofogdemyndighet med en kronodirektör eller kronofogde som chef. Inom länen åligger det länsstyrelsen att särskilt ta befattning med bl. a. beskattningsväsendet, uppbördsväsendet och exekutionsväsendet. Riksskatteverket är centralmyndighet för administrationen av exekutionsväsendet.

Enligt vad som anges i budgetpropositionen (bil. 9 s. 35) uppgick beloppet att indriva för statens fordringar till drygt 15 miljarder kronor i oktober 1984.

Riksskatteverket har år 1983 lämnat förslag till ändrad arbetsorganisation för kronofogdemyndigheterna. Även riksdagens revisorer har genomfört en granskning av exekutionsväsendet. På grundval av denna granskning har revisorerna förelagt riksdagen ett förslag (Förs. 1983/84:24) om vissa åtgärder på beskattnings- och indrivningsområdet. Revisorernas förslag har behandlats av riksdagen (SkU 1984/85:3). I sitt betänkande underströk skatteutskottet bl. a. att det i första hand är angeläget att snabbt få till stånd en mera välfungerande och effektiv skatteförvaltning. I avvaktan på kompletterande utredningar borde enligt skatteutskottet frågan om

landets indelning i kronofogdedistrikt anstå. Däremot kunde enligt skatteutskottets mening exekutionsväsendets arbets- och personalorganisation under tiden successivt anpassas till nya förutsättningar.

I budgetpropositionen (bil. 9 s. 36) anför finansministern att frågan om exekutionsväsendets framtida organisation bör anstå tills vidare. Eftersom ett eventuellt beslut om ändrad arbetsorganisation således dröjer börenligt statsrådet åtgärder vidtas — inom ramen för nuvarande organisation — för att lindra effekterna av den ojämna resursfördelningen myndigheterna emellan. Mot bakgrund härav förordar finansministern att 5 milj. kr. bör ställas till riksskatteverkets disposition för att av verket tillföras de mest resurssvaga kronofogdemyndigheterna. Dessa medel är delvis en återföring av den besparing som skall göras på anslaget enligt ett ettårigt huvudförslag, som innebär att anslaget efter pris- och löneomräkning skall minskas med 2 % eller med 10,4 milj. kr.

Enligt finansministern kan de ovan redovisade åtgärderna visa sig otillräckliga. I vissa mindre distrikt med endast en kronofogdetjänst kan det enligt statsrådet av olika skäl vara förenat med svårighet att återbesätta tjänsten som kronofogde när denna blivit vakant. Ett lämpligt tillvägagångssätt anges, i dessa och liknande situationer, vara att den lediga chefstjänsten vakantsätts. Vissa administrativa funktioner, t. ex. den övergripande ledningsfunktionen, planering och budgetfrågor, bör förläggas till en annan kronofogdemyndighet i länet. Chefen för denna myndighet bör enligt finansministern samtidigt förordnas att fullgöra de uppgifter som åvilar kronofogde vid myndigheten där chefstjänsten är vakant.

Frågan om *kronofogdemyndigheternas struktur* tas upp i motion 2145 (c). I motionen hemställs att riksdagen skall uttala att den decentraliserade strukturen inom kronofogdemyndigheterna skall upprätthållas. Enligt motionären bör inte de i budgetpropositionen förordade åtgärderna med avseende på mindre distrikt där kronofogdetjänsten är vakant genomföras. Åtgärderna syftar enligt motionsförslaget till en indragning av kronofogdedistrikt.

Skatteutskottet erinrar i sitt yttrande till bostadsutskottet om sitt uttalande från hösten 1984 (SkU 1984/85:3) att frågan om landets indelning i kronofogdedistrikt bör anstå i avvaktan på att kompletterande utredningar genomförs och att exekutionsväsendets arbets- och personalorganisation under tiden successivt får anpassas till nya förutsättningar. Enligt skatteutskottet får de i budgetpropositionen förutskickade åtgärderna beträffande vissa mindre distrikt ses mot bakgrund av just de förutsättningar som finns att inom ramen av tillgängliga resurser och befintlig organisation bedriva verksamheten så rationellt som möjligt. Eftersom åtgärderna inte innebär någon indragning av distrikt finner skatteutskottet att de inte strider mot det förenämnda uttalandet om den framtida organisationen.

Bostadsutskottet har inte funnit anledning till annan bedömning. Det får anses naturligt att åtgärder — inom ramen för nuvarande organisato-

riska uppbyggnad — vidtas för att effektivisera verksamheten med avseende på rådande förutsättningar. Motion 2145 (c) avstyrks med hänvisning till det anförda. Regeringen bör i lämpligt sammanhang för riksdagen redovisa effekterna av de i budgetpropositionen förordade åtgärderna.

Frågan om resurstilldelningen till särskilt arbetstyngda kronofogdedistrikt tas upp i motion 1473 (c). I motionen kritiserar den i budgetpropositionen föreslagna ordningen för fördelningen av extra resurser till särskilt arbetstyngda distrikt genom riksskatteverkets försorg. Motionärerna yrkar dels — yrkande 1 — att endast nettoeffekten, 5,4 milj. kr., skall inbesparas i kronofogdemyndigheternas anslag, dels — yrkande 2 — att länsstyrelserna skall fördela anslagen till sina egna kronofogdedistrikt.

Enligt vad som framgår av framställningen ovan innebär regeringens förslag att av den framräknade *besparingen på anslaget till kronofogdemyndigheterna* om 10,4 milj. kr. skall 5 milj. kr. återföras till myndigheterna. Vad i motion 1473 (c) föreslagits om att endast 5,4 milj. kr. skall inbesparas av anslaget är därmed redan tillgodosett. Motion 1473 (c) yrkande 1 avstyrks.

I vad gäller förslaget i motion 1473 (c) om *anslagsfördelningen till kronofogdemyndigheterna* vill utskottet anföra följande.

Som framhålls i budgetpropositionen har riksskatteverket under innevarande budgetår haft i uppdrag att fördela 6 milj. kr. mellan kronofogdemyndigheterna. Dessa medel har av verket tillförts de mest resurssvaga kronofogdemyndigheterna. Enligt vad föredragande statsrådet erfarit har metoden fungerat väl och det är bl. a. mot bakgrund härav som riksskatteverket föreslås få disponera 5 milj. kr. för samma ändamål även under budgetåret 1985/86. Vad i motion 1473 (c) anförts har inte givit bostadsutskottet anledning till annan bedömning än att den föreslagna metoden bör kunna användas även under budgetåret 1985/86. Även skatteutskottet har i sitt yttrande ställt sig bakom den föreslagna fördelningsmodellen. I sammanhanget framhåller skatteutskottet att riksskatteverket som central myndighet torde ha den erforderliga överblicken över var resurserna bäst behövs och därmed snabbt kan sätta in dem. Motion 1473 (c) yrkande 2 avstyrks med hänvisning till vad ovan anförts.

Avslutningsvis tar utskottet i detta avsnitt upp vad i motion 470 (vpk) föreslagits beträffande indrivningsväsendet. I motionens yrkande 5 hemställs såvitt nu är i fråga att förslag om en *effektivare indrivning av obetalda reavinster* snarast bör föreläggas riksdagen. En sådan åtgärd bör enligt motionärerna ingå som ett led i en social bostadspolitik.

Som framhålls i skatteutskottets yttrande har man vid indrivning inte olika rutiner beroende på varifrån restförda skatter härrör. Skatteutskottet pekar i sammanhanget på de åtgärder som på ett allmänt plan vidtagits för att effektivisera indrivningsverksamheten och förbättra indrivningsresultatet. Till dessa åtgärder hör ökade satsningar på komplicerade indrivningsfall och införande av det ADB-baserade redovisningssystemet för

exekutionsväsendet—REX. Vidare nämner skatteutskottet det av riksdagen nyligen (SkU 1984/85:40) antagna förslaget till utvidgningar av det allmännas möjligheter att ta i anspråk återbetalningar av skatter och avgifter för betalning av fordringar som det allmänna har på återbetalningspliktiga personer. På utredningssidan erinrar skatteutskottet om skatteindrivningsutredningens arbete som syftar till att effektivisera kronofogdemyndigheternas verksamhet. Mot bakgrund av det anförda bör enligt skatteutskottets uppfattning motion 470 (vpk) avstyrkas såvitt nu är i fråga.

Vad skatteutskottet anfört delas av bostadsutskottet. Redan vidtagna åtgärder och fattade beslut torde även enligt bostadsutskottets mening kunna bidra till en effektivare indrivning av statens fordringar och då även av fordringar avseende realisationsvinstskatt. Att vidta särskilda åtgärder med avseende på dessa senare fordringar torde enligt bostadsutskottets uppfattning inte vara befogat. Motion 470 (vpk) avstyrks med hänvisning till det anförda.

4.2 Anslag

4.2.1 Anslag till kronofogdemyndigheterna

I budgetpropositionen föreslås att till kronofogdemyndigheterna skall anvisas ett förslagsanslag av 551 539 000 kr. för budgetåret 1985/86. Detta innebär att kronofogdemyndigheterna i viss mån undantas från den allmänna 2-procentiga besparingen. Av den framräknade besparingen på 2 % eller totalt 10,4 milj. kr. återförs nämligen 5 milj. kr. till anslaget och ställs till riksskatteverkets disposition för att av verket fördelas mellan de resurs-svagaste myndigheterna.

Anslagsbeloppet har i sig inte ifrågasatts i de nu aktuella motionerna. De motionsledes aktualiserade frågorna har gällt hur anslagen — inom ramen för det av regeringen föreslagna anslaget — skall fördelas mellan kronofogdemyndigheterna.

Bostadsutskottet tillstyrker vad i budgetpropositionen föreslagits om anslag till kronofogdemyndigheterna.

4.2.2 Anslag till lokala skattemyndigheterna

Till de lokala skattemyndigheterna föreslås i budgetpropositionen att ett förslagsanslag av 838 492 000 kr. skall anvisas för budgetåret 1985/86. Förslaget innebär att de lokala skattemyndigheterna undantas från den generella besparingen på 2 % och att hänsyn har tagits till de nya arbetsuppgifterna avseende den samordnade uppbörden av källskatt och arbetsgivaravgifter. Medel har sålunda beräknats för knappt 250 tjänster som inrättas för detta ändamål. Av den för de lokala skattemyndigheterna beräknade lönesumman ställs en viss del, totalt 5 milj. kr., till riksskatte-

verkets (RSV) förfogande att fördelas till de län som på grund av stora avgångar har svårigheter att tillgodose sitt rekryteringsbehov av handläggare. Därutöver föreslås att 15 milj. kr., som myndigheterna disponerar under innevarande budgetår för arbetet med den reformerade inkomstbeskattningen, skall stå till myndigheternas förfogande även under budgetåret 1985/86.

För arbetsuppgifterna med den nya fastighetsskatten tillförs de lokala skattemyndigheterna dessutom extra resurser. Kostnaden härför beräknas för budgetåret 1985/86 till 7,2 milj. kr. varav 4 milj. kr. i viss mån är av engångskaraktär.

Anslaget till lokala skattemyndigheterna i den del det avser administrationskostnaderna för fastighetsskatten tas upp i två motioner.

I motionerna 2152 (c) och 2297 (fp) yrkas att anslaget till de lokala skattemyndigheterna skall minskas med 7,2 milj. kr. eller det belopp som motsvarar kostnaderna för den nya fastighetsskatten. Motionärerna hänvisar till att de i annat sammanhang föreslagit att fastighetsskatten skall avskaffas.

De av motionärerna i motionerna 2152 (c) och 2297 (fp) åberopade förslagen om att fastighetsskatten skall avskaffas har avslagits av riksdagen (SkU 1984/85:36). Förutsättningar saknas därmed att minska anslaget till lokala skattemyndigheterna i enlighet med motionsförslagen. Motionerna 2152 (c) yrkande 3 och 2297 (fp) avstyrks med hänvisning härtill.

4.3 Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *kronofogdemyndigheternas struktur*
att riksdagen avslår motion 1984/85:2145,
2. beträffande *besparingen på anslaget till kronofogdemyndigheterna*
att riksdagen avslår motion 1984/85:1473 yrkande 1,
3. beträffande *anslagsfördelningen till kronofogdemyndigheterna*
att riksdagen avslår motion 1984/85:1473 yrkande 2,
4. beträffande *effektivare indrivning av obetalda reavinster*
att riksdagen avslår motion 1984/85:470 yrkande 5 såvitt nu är i fråga,
5. beträffande *anslag till kronofogdemyndigheterna*
att riksdagen med bifall till regeringens förslag till *Kronofogdemyndigheterna* för budgetåret 1985/86 under sjunde huvudtiteln anvisar ett förslagsanslag av 551 539 000 kr.,
6. beträffande *anslag till lokala skattemyndigheterna*
att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag

på motionerna 1984/85:2152 yrkande 3 samt 2297 till *Lokala skattemyndigheterna* för budgetåret 1985/86 under sjunde huvudtiteln anvisar ett förslagsanslag av 838 492 000 kr.

Stockholm den 25 april 1985

På bostadsutskottets vägnar

KJELL A. MATTSSON

Närvarande: Kjell A. Mattsson (c), Oskar Lindkvist (s), Rolf Dahlberg (m), Thure Jadestig (s), Magnus Persson (s), Ivar Nordberg (s), Bertil Danielsson (m), Margareta Gard (m), Tore Claeson (vpk), Margareta Palmqvist (s), Erik Olsson (m), Rune Evénsson (s), Agnè Hansson (c), Nils Nordh (s) och Olle Grahn (fp).

Reservationer

1. Kronofogdemyndigheternas struktur (mom. 1)

Kjell Mattsson och Agne Hansson (båda c) anser att

dels den del av utskottets betänkande som på s. 3 börjar "Bostadsutskottet har" och på s. 4 slutar "förordade åtgärderna" bort lyda:

Det råder en bred enighet om att frågan om exekutionsväsendets framtida organisation bör anstå tills vidare. Som framgår av framställningen ovan har riksdagen anslutit sig till denna ståndpunkt och även finansministern framhåller i budgetpropositionen att frågan bör anstå. Också bostadsutskottet delar denna uppfattning. Frågan om landets indelning i kronofogdedistrikt bör enligt utskottets mening anstå i avvaktan på att kompletterande utredningar genomförs. Detta innebär enligt bostadsutskottets mening att inga åtgärder bör vidtas i syfte att föregripa eller bereda väg för ett senare beslut om distriktsindragningar. De mindre distrikten måste således behållas som självständiga och arbetsdugliga enheter, och de bör få tillräckliga resurser för att utföra en meningsfull verksamhet.

Vissa av de i budgetpropositionen angivna åtgärderna avviker enligt utskottets uppfattning på ett betänkligt sätt från de ovan angivna riktlinjerna. Detta gäller bl. a. vad som i propositionen föreslagits beträffande vissa mindre distrikt med endast en kronofogde. De föreslagna åtgärderna riskerar enligt utskottets mening att utarma dessa distrikt på ett sätt som omöjliggör för dem att fortsätta som självständiga enheter. I enlighet med förslaget i motion 2145 (c) bör därför inte de i budgetpropositionen förordade åtgärderna med avseende på mindre distrikt där kronofogdetjänsten är vakant genomföras. Vad utskottet med anledning av motion 2145 (c) anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels utskottet under 1 bort hemställa

1. beträffande *kronofogdemyndigheternas struktur*

att riksdagen med anledning av motion 1984/85:2145 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

2. Resurstilldelningen till kronofogdemyndigheterna (mom. 2 och 3)

Kjell Mattsson och Agne Hansson (båda c) anser att

dels den del av utskottets betänkande på s. 4 som börjar "Enligt vad" och slutar "ovan anförts" bort lyda:

Även förslagen i budgetpropositionen avseende resurstilldelningen till särskilt arbetstygda kronofogdedistrikt måste bedömas med utgångspunkt i de övergripande riktlinjer beträffande bl. a. de mindre distriktens ställning som utskottet ovan redovisat. Utskottet kan härvid konstatera att regeringens förslag även i vad avser resurstilldelningen till särskilt arbetstyggt distrikt missgynnar de mindre distrikten. Som framhålls i motion 1473 (c) torde metoden att låta riksskatteverket fördela medel till vissa distrikt leda till att endast de större distrikten får ekonomisk förstärkning. Detta trots att det i skilda sammanhang har visats att de mindre och medelstora distrikten är de mest effektiva. Det är enligt utskottets uppfattning därför av stor vikt att de mindre distrikten tillförs resurser i en omfattning som gör det möjligt också för dessa distrikt att bedriva sin verksamhet på effektivt och ändamålsenligt sätt.

Vad utskottet ovan anför innebär att utskottet delar vad som i motion 1473 (c) anförts om resurstilldelningen till kronofogdemyndigheterna såväl i vad avser besparingen på anslaget som anslagsfördelningen till de olika myndigheterna. Vad utskottet med anledning av motionen anför bör riksdagen därför som sin mening ge regeringen till känna.

dels utskottet under 2 bort hemställa

2. beträffande *besparingen på anslaget till kronofogdemyndigheterna*

att riksdagen med anledning av motion 1984/85:1473 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

dels utskottet under 3 bort hemställa

3. beträffande *anslagsfördelningen till kronofogdemyndigheterna*

att riksdagen med anledning av motion 1984/85:1473 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

3. Effektivare indrivning av obetalda reavinster (mom. 4)

Tore Claeson (vpk) anser att

dels den del av utskottets betänkande som på s. 4 börjar "Som framhålls" och på s. 5 slutar "i fråga" bort lyda:

De spekulativa tendenserna på bostadsmarknaden har under de senaste åren förstärkts i en omfattning som väcker oro. Bostäder och bostadsfastigheter byter ägare till priser som i många fall är högt uppdrivna. För att säkra en social bostadspolitik där alla människor har rätt till en bra bostad till rimlig kostnad måste det uttalade vinstintresset och det spekulativa inslaget på bostadsmarknaden hållas tillbaka och motverkas. En rad förslag till åtgärder med detta uttalade syfte har också lagts fram i vänsterpartiet kommunisternas partimotion 470. Förslagen avser bl. a. kraftåtgärder mot fastighetsspekulation och svarthandel samt skärpt realisationsvinstbeskattning.

Förslaget i motion 470 (vpk) om att effektivisera indrivningen av obetalda realisationsvinster måste enligt bostadsutskottets uppfattning ses mot bakgrund av vad utskottet ovan anfört. En effektivare indrivning av i samband med fastighetsförsäljningar uppkomna obetalda realisationsvinster bör enligt utskottets mening utgöra en i raden av åtgärder för att motverka spekulation i bostäder.

Vad utskottet med anledning av motion 470 (vpk) yrkande 5 såvitt nu är i fråga anført bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels utskottet under 4 bort hemställa

4. beträffande *effektivare indrivning av obetalda reavinster*

att riksdagen med anledning av motion 1984/85:470 yrkande 5 såvitt nu är i fråga som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anført,

4. Anslag till lokala skattemyndigheterna (mom. 6)

Kjell Mattsson (c), Rolf Dahlberg (m), Bertil Danielsson (m), Margareta Gard (m), Erik Olsson (m), Agne Hansson (c) och Olle Grahn (fp) anser att

dels den del av utskottets betänkande på s. 6 som börjar "De av" och slutar "hänvisning härtill" bort lyda:

Såväl moderata samlingspartiet som centerpartiet och folkpartiet har med bestämdhet motsatt sig införandet av den nya statliga fastighetsskatten. I motioner till årets riksdag har också partierna fullföljt denna linje genom att föreslå att fastighetsskatten skall avskaffas. Dessa förslag har avslagits av riksdagens socialistiska majoritet. Detta oaktat bör dock anslaget till lokala skattemyndigheterna minskas med kostnaderna för administrationen av fastighetsskatten. De tillkommande arbetsuppgifterna får enligt bostadsutskottets mening lösas inom ramen för en oförändrad resurstilldelning.

Vad utskottet ovan anført innebär att anslaget till lokala skattemyndigheterna bör minskas med 7,2 milj. kr. i enlighet med förslagen i motionerna 2152 (c) yrkande 3 och 2297 (fp). Regeringsförslaget avstyrks sålunda.

dels utskottet under 6 bort hemställa

6. beträffande *anslag till lokala skattemyndigheterna*
att riksdagen med bifall till motionerna 1984/85:2152 yrkande
3 och 2297 samt med anledning av regeringens förslag till *Lokala
skattemyndigheterna* för budgetåret 1985/86 under sjunde hu-
vudtiteln anvisar ett förslagsanslag av 831 292 000 kr.,